

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. balandžio 6 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Algirdo Taminsko (pranešėjas) ir Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal ieškovo P. J. kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo 2021 m. birželio 2 d. nutarties, kuria atsisakyta atnaujinti procesą, peržiūrėjimo, civilinėje byloje pagal ieškovo P. J. ieškinį atsakovams S. B., R. B., E. K., J. P., R. T., S. S., M. P., B. P., Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos, dalyvaujant tretiesiems asmenims R. B., V. B., M. B., uždarajai akcinei bendrovei „TopoEra“, I. L. ir A. D.-V., dėl žemės sklypo ribų nustatymo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių proceso atnaujinimą, kai civilinę bylą išnaginėjo neteisėtos sudėties teismas (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 366 straipsnio 1 dalies 8 punktą), aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas patikslintu ieškiniu prašė nustatyti žemės sklypo, kurio kadastrinis Nr. (duomenys neskelbtini), ir žemės sklypo, kurio kadastrinis Nr. (duomenys neskelbtini), ribas pagal teismo eksperto G. P. 2019 m. birželio 17 d. parengtame plane pažymėtus taškus, kurie nurodyti patikslintame ieškinyje; panaikinti 2015 m. gegužės 28 d. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Prienų ir Birštono skyriaus sprendimą Nr. 10SK-545-(14.10.110.) „Dėl žemės sklypo (kadastro Nr. (duomenys neskelbtini)), esančio (duomenys neskelbtini) nustatytų kadastro duomenų patvirtinimo“; priteisti ieškovo naudai visų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Alytaus apylinkės teismas 2019 m. gruodžio 10 d. sprendimu ieškinį tenkino: nustatė žemės sklypo, kurio kadastrinis Nr. (duomenys neskelbtini), ir žemės sklypo, kurio kadastrinis Nr. (duomenys neskelbtini), ribas, nurodydamas taškų koordinatas; panaikino 2015 m. gegužės 28 d. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Prienų ir Birštono skyriaus sprendimą Nr. 10SK-545-(14.10.110.) „Dėl žemės sklypo (kadastro Nr. 6962/0002:84), esančio (duomenys neskelbtini) nustatytų kadastro duomenų patvirtinimo“; išsprendė ieškovo turėtų išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, atlyginimo klausimą.
4. Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų D. B., R. B. (kolegijos pirmininko ir pranešėjo) ir A. Ž., 2020 m. balandžio 9 d. sprendimu panaikino Alytaus apylinkės teismo 2019 m. gruodžio 10 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą – atmetė ieškinį bei išsprendė atsakovų, trečiųjų asmenų ir valstybės turėtų išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, atlyginimo klausimą.
5. Ieškovas 2021 m. balandžio 19 d. kreipėsi į Kauno apygardos teismą, prašydamas atnaujinti procesą Kauno apygardos teisme išnagrinėtoje civilinėje byloje [Nr. e2A-513-260/2020 CPK](#) 366 straipsnio 1 dalies 8 punkte įtvirtintu pagrindu, dėl to, kad civilinę bylą šiame teisme išnaginėjo neteisėtos sudėties teismas. Nurodė, kad bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme metu egzistavo objektyvios aplinkybės, keliančios abejonę minėtą civilinę bylą išnaginėjusios teisėjų kolegijos nešališkumui: 1) teisėjų kolegijos pirmininko ir pranešėjo R. B. sutuoktinė yra advokatė A. B., kuri bylos nagrinėjimo metu buvo ir tebėra R. G. ir S. Z. advokatų kontoros, atstovavusios atsakovams ir tretiesiems asmenims, advokatė; 2) A. B. 2009 m. dirbo Kauno apygardos teisme teisėjo padėjėja, kai tame teisme tuo pačiu metu pareigas ėjo teisėjai A. Ž., D. B. ir R. B. Ieškovas nurodė, kad teisėjas R. B. turėjo nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, kadangi jis galėjo turėti išankstinį nusistatymą ir būti tendencingas, atsižvelgiant į tai, kad nuo bylos eigos ir jos baigties priklausė advokatų kontoros, kurioje dirba jo sutuoktinė, sėkmė, reputacija bei uždarbis. Be to, atsižvelgiant į tai, kad A. B. yra dirbusi Kauno apygardos teisme teisėjo padėjėja tuo metu, kai teisėjo pareigas šiame teisme ėjo visi trys teisėjų kolegijos teisėjai, egzistavo visų šių civilinę bylą nagrinėjusios teisėjų kolegijos teisėjų nusišalinimo pagrindas. Nurodė, kad apie aplinkybę, jog bylą nagrinėjusio teisėjo sutuoktinė dirba toje pačioje advokatų kontoroje, kuri atstovauja atsakovams, sužinojo iš „Lietuvos ryto“ tinklalapyje 2021 m. kovo 16 d. publikuoto straipsnio „Atkaklus emigrantas užkūrė pirtį Kauno teisėjui: iškalbingi ryšiai veda į N. V. pusseserės advokatų kontorą“.
6. Ieškovas savo prašyme dėl proceso atnaujinimo taip pat nurodė, kad Kauno apygardos teismas netinkamai aiškino ir taikė Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 1.131, 4.37, 4.45 ir 4.262 straipsniuose, [CPK](#) 5, 78, 140 straipsniuose, 160 straipsnio 1 dalies 4 punkte, 176 straipsnio 1 dalyje, 177, 183, 185 ir 212 straipsniuose, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymo 4 straipsnyje, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – [ABTĮ](#)) 30, 33 ir 34 straipsniuose įtvirtintas teisės normas, taip pat nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, suformuotos civilinėse bylose, kuriose sprendžiamas žemės sklypų ribų neaiškumo ir jų nustatymo teismo sprendimu klausimas; administracinių aktų, kuriais patvirtinti kadastriniai matavimai, ginčijimo ir tokių aktų apskundimo terminų praleidimo pasekmių bei atnaujinimo klausimai. Be to, teismas pažeidė įrodymų vertinimo ir įrodinėjimo taisykles, nustatydamas įrodymų byloje trūkumą, tačiau priimdamas visiškai naują sprendimą, taip pat netinkamai taikydamas rašytinių įrodymų objektyvumo kriterijų.

II. Apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo esmė

7. Kauno apygardos teismas 2021 m. birželio 2 d. nutartimi atsisakė atnaujinti procesą ir priteisė atsakovei R. B. iš ieškovo 1300 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
8. Teismas nusprendė nesant pagrindo daryti išvadą, kad nagrinėjamu atveju egzistuoja [CPK](#) 366 straipsnio 1 dalies 8 punkte įtvirtintas proceso atnaujinimo pagrindas.

9. Teismas, sprenddamas dėl R. B. galimo šališkumo ir jo pareigos nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, atsižvelgiant į tai, kad byloje atsakovams atstovavusioje R. G. ir S. Ž. advokatų kontoroje dirba jo sutuoktinė A. B., pažymėjo, kad teisėjo R. B. nuomonė priimant sprendimą nebuvo lemiamą ir iš esmės negalėjo keisti bylos išnagrinėjimo rezultato, net jeigu būtų buvusi kitokia. Šioje byloje teisėjas R. B. nenagrinėjo bylos vienvaldiškai, bet buvo kolegijos narys (pirmininkas ir pranešėjas). [CPK 268 straipsnio 2](#) dalyje nustatyta, kad teismo sprendimas priimamas kolegijos teisėjų balsų dauguma. Teisėjas, turėjęs kitą nuomonę dėl sprendimo, turėjo teisę raštu išdėstyti atskirąją nuomonę. Atskiroji nuomonė pridėjama prie bylos ([CPK 268 straipsnio 9](#) dalis). Kadangi šioje byloje atskirosios nuomonės nėra pridėta, vadinasi, sprendimas buvo priimtas vienbalsiai.
10. Teismas atmetė kaip nepagrįstus argumentus, jog kiti du teisėjų kolegijos teisėjai galėjo turėti kokį nors suinteresuotumą dėl to, kad Kauno apygardos teisme teisėjo padėjėja yra dirbusi A. B. Teismas nustatė, kad A. B. Kauno apygardos teisme iki 2013 m. gruodžio 31 d. yra ėjusi įvairias pareigas, paskutiniu metu dirbo teisėjo padėjėja. Ieškovo iškelta civilinė byla Kauno apygardos teisme buvo nagrinėjama 2020 metais. Teismo vertinimu, aplinkybė, kad atsakovams atstovavo advokatė, praktikuojanti toje pačioje kontoroje kaip ir kita advokatė, kuri prieš septynerius metus buvo Kauno apygardos teismo darbuotoja (teisėjo padėjėja), nesant jokių konkrečių duomenų apie kokius nors asmeninius ryšius tarp bylą nagrinėjusių teisėjų ir A. B., neturi įtakos sprendžiant dėl galimo kitų dviejų teisėjų šališkumo. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog asmuo, nustojęs dirbti valstybinėje tarnyboje, vienus metus negali atstovauti fiziniams asmenims (išskyrus atstovavimą šio įstatymo 12 straipsnio 3 dalies 1 punkte nustatytu pagrindu) ar juridiniams asmenims toje institucijoje ar įstaigoje, kurioje jis paskutinius vienus metus dirbo, o jei įstaiga, kurioje jis paskutinius metus dirbo, priklauso įstaigų sistemai, – bet kurioje šios įstaigų sistemos įstaigoje. Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 25 straipsnyje, kuriame nustatyti advokato veiklos apribojimai, nenustatyta draudimo advokatui būti atstovu ar gynėju tame teisme, kuriame jis dirbo iki tapdamas advokatu. Be to, atsižvelgiant į tai, kad atsakovams atstovavo ne pati advokatė A. B., o kiti advokatai, praktikuojantys toje pačioje kontoroje, galima sąsaja yra dar tolimesnė.
11. Teismas pažymėjo, kad nors ieškovas nenurodo kito proceso atnaujinimo pagrindo, tačiau iš argumentų, kuriais pakartotinai nesutinkama su Kauno apygardos teismo 2020 m. balandžio 9 d. sprendimu, galima manyti, kad jis procesą atnaujinant prašo ir [CPK 366 straipsnio 1](#) dalies 9 punkto pagrindu, nors nenurodyta, kokia aiški teisės normos taikymo klaida buvo padaryta. Teismas nurodė, kad visi ieškovo išdėstyti argumentai, kurie iš esmės yra ieškinio ir atsiliepimo į apeliacinį skundą argumentų pakartojimas, yra Kauno apygardos teismo sprendime išsamiai išanalizuoti ir aptarti, o naujos aplinkybės būtų reikšmingos tik atnaujinus procesą ir nagrinėjant bylą iš naujo. Nagrinėjama atveju proceso atnaujinimo pagrindai nenustatyti, todėl naujos aplinkybės nevertinamos.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į jį teisiniai argumentai

12. Ieškovas kasaciniu skundu prašo panaikinti Kauno apygardos teismo 2021 m. birželio 2 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – tenkinti ieškovo prašymą dėl proceso atnaujinimo Kauno apygardos teismo civilinėje byloje [Nr. e2A-513-260/2020](#). Kasacinį skundą grindžia šiais argumentais:
 - 12.1. Teismas skundžiama nutartimi netinkamai taikė ir aiškino [CPK 21, 65, 66](#) straipsnių, [366](#) straipsnio 1 dalies 8 punkto normas, nes, net ir pripažinęs, kad teisėjų kolegijos pirmininkas galėjo būti šališkas ir suinteresuotas bylos baigtimi, laikė, kad teisėjų kolegijos sudėtyje buvo kiti du teisėjai, kurie galėjo nepritari priimtam Kauno apygardos teismo 2020 m. balandžio 9 d. sprendimui civilinėje byloje [Nr. e2A-513-260/2020](#), o teisėjo R. B. nuomonė nebuvo lemiamą ir iš esmės negalėjo keisti bylos išnagrinėjimo rezultato:
 - 12.1.1. teisėjų ir teismų nepriklausomumas ir nešališkumas, kaip vienas civilinio proceso principų, yra įtvirtintas [CPK 21](#) straipsnyje. Be to, [CPK 65, 66](#) straipsniuose įtvirtinta teisėjo pareiga nusišalinti, kai egzistuoja atitinkamos aplinkybės, keliančios (ar galinčios kelti) abejonių teisėjo nešališkumui;
 - 12.1.2. nagrinėjama atveju civilinė byla [Nr. e2A-513-260/2020](#) apeliacinės instancijos teisme buvo išnagrinėta teisėjų, dėl kurių nešališkumo, neutralumo, gebėjimo objektyviai išnagrinėti bylą ir priimti nepriklausomai sprendimą ieškovui kyla pagrįstų abejonių. Todėl prielaidos, galinčios kelti abejonių dėl teisėjų kolegijos šališkumo, nagrinėjama atveju turėjo būti pašalintos atnaujinant procesą;
 - 12.1.3. teisėjas R. B. turėjo nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, kadangi byloje atsakovams atstovaujančioje R. G. ir S. Ž. advokatų kontoroje dirba jo sutuoktinė. Nuo bylos eigos bei bylos baigties priklauso ir advokatų kontoros sėkmė, reputacija bei advokato uždarbis. Todėl bylos baigtis nagrinėjama atveju turėjo tiesioginės įtakos advokatės A. B. profesinei veiklai, gaunamoms pajamoms ir pritraukiamiems klientams, o kartu ir jos šeimai bei sutuoktiniui teisėjui R. B.. Atsižvelgiant į tai, teisėjas R. B., nagrinėdamas bylą bei priimdamas sprendimą, galėjo turėti išankstinį nusistatymą ar būti tendencingas;
 - 12.1.4. teismo argumentas, kad teisėjo R. B. nuomonė priimant sprendimą nebuvo lemiamą ir iš esmės negalėjo keisti bylos išnagrinėjimo rezultato, yra nepagrįstas, nes R. B. pirmininkavo teisėjų kolegijai nagrinėjant civilinę bylą apeliacinės instancijos teisme, taip galėdamas daryti įtaką ir formuoti kitų dviejų teisėjų nuomonę dėl bylos išnagrinėjimo rezultato;
 - 12.1.5. net įvertinus, kad teisėjo R. B. šališkumas išnagrinėtoje byloje negalėjo nulemti galutinio teismo sprendimo, tai nepaneigia tos aplinkybės, kad kolegijos pirmininko nuomonė ir bylos vertinimas negalėjo turėti įtakos kitų dviejų teisėjų nuomonei. Tam, kad kiltų [CPK 65, 66](#) straipsniuose įtvirtinta teisėjo pareiga nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, užtenka objektyvios abejonės bent vieno iš bylą išnagrinėjusių teisėjų nešališkumui;
 - 12.1.6. Teisėjų etikos ir drausmės komisija 2021 m. sausio 29 d. sprendimu Nr. 18 P-2, sprendama drausmės bylos iškėlimo Kauno apygardos teismo teisėjui R. B. klausimą, analogišką šio teisėjo elgesi kitoje civilinėje byloje vertino kaip pažeidžiantį Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus teisingumo ir nešališkumo principų reikalavimus;
 - 12.1.7. nagrinėjama atveju egzistavo ir savarankiškas visos civilinės bylą paskirtos nagrinėti teisėjų kolegijos nusišalinimo pagrindas, kadangi advokatė A. B. yra dirbusi Kauno apygardos teisme ir yra buvusi visų kolegijos narių bendradarbė.
 - 12.2. Kauno apygardos teismas 2020 m. balandžio 9 d. sprendimu, priimtu civilinėje byloje [Nr. e2A-513-260/2020](#), netinkamai aiškino ir taikė [CK 1.131](#) straipsnį, [CPK 78](#) straipsnį, [ABTĮ 30](#) ir [33](#) straipsnius, t. y. netinkamai aiškino ir taikė teisės normas, susijusias su procesinio termino einčviti administracinį aktą praleidimui: tokio termino atnaujinimo klausimo mišrioje byloje išsprendimui paneisė teismo teisę savo iniciatyva (lot. *ex officio*) atnaujinti praleista terminą administraciniam aktui skusti; netinkamai aiškino civilinių / civilinio proceso ir administracinių / administracinio proceso normų santykį nagrinėjant mišrias bylas, kai dalis pareikštu reikalavimų susiję su civiliniais teisiniais santykiais, o dalis – su administraciniais teisiniais santykiais; nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos aiškinant minėtas teisės normas ir ja nesivadovavo.
 - 12.3. Kauno apygardos teismas 2020 m. balandžio 9 d. sprendimu, priimtu civilinėje byloje [Nr. e2A-513-260/2020](#), netinkamai aiškino ir taikė [CK 4.45, 4.37](#) ir [4.262](#) straipsniuose bei Nekilnojamojo turto registro įstatymo 4 straipsnyje įtvirtintas teisės normas, t. y. apie žemės sklypų ribų aiškumą išvadą darė vadovaudamasis ne teisės normose suformuluotomis taisyklėmis ir šiuo teisės normų aiškinimu teismų praktikoje, bet faktinių sklypų naudojimu ir aplinkybėmis, kad atsakovų žemės sklypo kadastriniai matavimai yra įregistruoti

VI Registru centre, nesilaikė CK 4.45 straipsnio ir jo pakeičiančioje kasacinio teismo praktikoje suformuotu neaiškiu žemės sklypų ribų konstatavimo pagrindu; nesprendė ginčo atsižvelgdamas į CK 4.37 straipsnio normas ir taip nesilaikė kasacinio teismo praktikos, suformuotos analogiškose bylose; paneigė įstatyme įtvirtintos prezumpcijos nuginčijimo galimybę.

- 12.4. Kauno apygardos teismas 2020 m. balandžio 9 d. sprendimu, priimtu civilinėje byloje Nr. e2A-513-260/2020, netinkamai aiškino ir taikė CPK 5 straipsnio 1 dalį ir 140 straipsnio 2 dalį bei šiu normų santyki. atsižvelgiant į kasacinio teismo suformuotą praktiką dėl kadastrinių matavimų kaip savarankiško nagrinėjimo dalyko nesudarantį dokumento, t. y. netinkamai aiškino ieškinių pripažinimo teisinės pasekmės ir itaka civilinės bylos baigčiai, kai Nacionalinė žemės tarnyba pripažino savo priimtą ginčijamo administracinio akto neteisėtumą, kuriuo buvo patvirtinti kadastriniai matavimai.
- 12.5. Kauno apygardos teismas 2020 m. balandžio 9 d. sprendimu, priimtu civilinėje byloje Nr. e2A-513-260/2020, retinkamai aiškino ir taikė CPK 176, 177, 183 ir 185 straipsniuose įtvirtintas teisės normas, t. y. byloje ieškovo pateiktiems rašytiniams įrodymams netinkamai taikė įrodymų objektyvumo kriterijų, nepagrįstai suabejojo ieškovo pateikto rašytinio įrodymo patikimumu ir įrodomąja galia, ir taip nesilaikė kasacinio teismo praktikos, suformuotos įrodymų rinkimo ir vertinimo klausimais.
- 12.6. Kauno apygardos teismas 2020 m. balandžio 9 d. sprendimu, priimtu civilinėje byloje Nr. e2A-513-260/2020, retinkamai aiškino ir taikė CPK 160 straipsnio 1 dalies 4 punkte, 176 straipsnio 1 dalį, 212 straipsnio įtvirtintas teisės normas, t. y. pripažindamas, kad pirmosios instancijos teismas turėjo pagrindą skirti ekspertizę, tačiau šio klausimo pats nesprenddamas bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme metu bei pakeisdamas pirmosios instancijos teismo sprendimą, pažeidė rungimosi principą ir netinkamai taikė įrodinėjimo pareigą paskirstančias taisykles, taip nesilaikydamas kasacinio teismo praktikos, suformuotos įrodymų rinkimo ir vertinimo klausimais.
13. Atsakovai R. B., S. B., M. P., B. P., R. T., S. S. ir tretieji asmenys V. B. bei M. B. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo ieškovo kasacinį skundą atmesti bei priteisti iš ieškovo jų turėtų bylinėjimosi kasaciniame teisme išlaidų atlyginimą. Atsiliepime į kasacinį skundą nurodo šiuos argumentus:
- 13.1. Bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme metu ieškovas nereikšė jokių abejonių dėl teismo sudėties teisėtumo, apeliacinės instancijos teismu jis pasitikėjo, todėl nėra jokio pagrindo konstatuoti CPK 64–68 straipsniuose įtvirtintų teisės normų pažeidimą.
- 13.2. Kasacinio skundo argumentai turi būti įvertinti procesinio rūpestingumo bei sąžiningumo kontekste (CPK 42 straipsnio 5 dalis), kadangi duomenys apie Lietuvos Respublikoje praktikuojančius advokatus ir jų darbo vietas yra vieši – skelbiami tiek Lietuvos advokatūros, tiek pačios advokatų kontoros tinklalapiuose. Ieškovui nuo pat ginčo nagrinėjimo teisme pradžios atstovavo advokatai, kuriems neabejotinai buvo žinomas praktikuojančių kolegų ratas ir jų darbo vieta. Todėl akivaizdu, kad ieškovui ir jam atstovaujančiam advokatui jau bylos nagrinėjimo buvo žinoma apie aplinkybes, kurios sudaro prašymo dėl proceso atnaujinimo pagrindą, tačiau nušalinimo nei teisėjui R. B., nei visai teisėjų kolegijai jie nereikšė.
- 13.3. Civilinę bylą Kauno apygardos teisme išnagrinėjo teisėjų kolegija, o ne vienas teisėjas R. B. Kadangi byloje nėra nė vieno kolegijos nario atskirosios nuomonės dėl išnagrinėjus bylą apeliacine tvarka priimto procesinio sprendimo, tai reiškia, kad jis buvo priimtas vienbalsiai ir jame išreikšta trijų teisėjų nuomonė, tai užtikrina priimto teismo sprendimo objektyvumą.
- 13.4. Atsakovams nagrinėjamoje byloje atstovavo advokatė R. G., B. P. ir advokato padėjėja M. J., vykdančios veiklą R. G. ir S. Ž. advokatų kontoroje. Šioje kontoroje asociacijos sutarties pagrindu nuo 2014 m. rugsėjo 19 d. savo veiklą savarankiškai vykdė advokatė A. B., t. y. ji turi savo klientų, iš jų gauna pajamų, kurios yra jos, o ne advokatų kontoros, taip pat pati savarankiškai atlieka savo veiklos buhalterinę apskaitą. Advokatė A. B. nedirba šioje kontoroje pagal darbo sutartį, todėl jos nesieja darbiniai santykiai su kontora. Kitų kontoros advokatų gaunamos pajamos nedaro įtakos jos pajamoms. Šios kontoros advokatai veikia savarankiškai ir vieni kitiems jokios tiesioginės įtakos profesinei veiklai, gaunamoms pajamoms ir klientams, o kartu ir šeimai, neturi.
- 13.5. Ginčo atveju tiek pats advokatės A. B. darbo pobūdis, tiek ir minimų subjektų neapibrėžtumas bei tolimas jų tarpusavio santykis paneigia apeliacine tvarka civilinę bylą išnagrinėjusio teismo sudėties neteisėtumą.
- 13.6. Šioje byloje nėra jokio pagrindo daryti išvadą dėl visos teisėjų kolegijos šališkumo vien tik dėl to, kad advokatė A. B. šiame teisme iki 2013 m. gruodžio 31 d. yra dirbusi teisėjo padėjėja. Ieškovo iškelta civilinė byla Kauno apygardos teisme buvo nagrinėjama 2020 metais. Nesant jokių konkrečių duomenų apie kokius nors asmenius ryšius tarp bylą nagrinėjusių teisėjų ir A. B., ši aplinkybė neturi įtakos sprendžiant dėl galimo kitų dviejų teisėjų kolegijos narių šališkumo. Tiek Advokatūros įstatymas, tiek Teismų įstatymas neriboja advokatės teisių atstovauti asmenims teisme, kuriame ji yra dirbusi padėjėja. Be to, kaip teisingai nurodė teismas, remiantis Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 17 straipsnio 1 dalimi, asmuo, nustojęs dirbti valstybinėje tarnyboje, vienus metus negali atstovauti fiziniams ar juridiniams asmenims toje institucijoje ar įstaigoje, kurioje jis paskutinius vienerius metus dirbo.
- 13.7. Kasacinio skundo argumentai, kuriais siekiama pakartotinai revizuoti Kauno apygardos teismo 2020 m. balandžio 9 d. sprendimo išvadų pagrįstumą, materialiosios teisės normų taikymą bei įrodymų vertinimą, apskritai negali būti vertinami ir tiriami, nes ši argumentų grupė reiškia ieškovo poziciją apie padarytą aiškią teisės normos taikymo klaidą (CK 366 straipsnio 1 dalies 9 punktas). Tokiu atveju prašymą dėl proceso atnaujinimo ieškovas galėtų teikti tik pirmosios instancijos teismui ir tik dėl pirmosios instancijos teismo padarytos aiškos teisės normos taikymo klaidos.
14. Atsakovė Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos atsiliepimu į kasacinį skundą prašo ieškovo kasacinio skundo pagrįstumo klausimą spresti teismo nuožūra. Atsakovė nurodo, kad ji bylos dėl ginčo esmės nagrinėjimo metu sutiko su ieškovo pateiktiniu ieškiniu. Apeliacinės instancijos teisme Nacionalinė žemės tarnyba laikėsi pozicijos, kad pirmosios instancijos teismas tinkamai aiškino ir taikė materialiosios ir proceso teisės normas, atsižvelgė į kasacinio teismo praktiką tokio pobūdžio bylose, tvėrė ir vertino visus byloje surinktus įrodymus, neteikdamas nė vienam įrodymui prioriteto, ir priėmė teisingą bei pagrįstą sprendimą, kurio naikinti nebuvo pagrindo.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl proceso atnaujinimo, kai civilinę bylą išnagrinėjo neteisėtos sudėties teismas (CPK 366 straipsnio 1 dalies 8 punktas)

15. Asmens teisė kreiptis į teismą įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnyje, ši teisė yra ir vienas iš civilinio proceso principų (CPK 5 straipsnis). Asmens teisė kreiptis į teismą, *inter alia* (be kita ko), suponuoja ir tinkamo teisinio proceso reikalavimą, kuris yra vienas esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 15 d., 2008 m. sausio

21 d., 2008 m. birželio 30 d. nutarimai ir kt.).

16. Tinkamą teismo procesą, be kita ko, garantuoja užtikrinimas, kad civilinė byla būtų išnagrinėta ir procesinis sprendimas priimtas teisėtos sudėties teismo, kuris būtų sudarytas, atsižvelgiant į Konstitucijoje ir įstatymuose įtvirtintus reikalavimus teismo sudėčiai. Neteisėta teismo sudėtis yra absoliutus ir besąlygiškas teismo sprendimo negaliojimo pagrindas. Kasacinio teismo praktikoje yra ne kartą pasisakyta, kad bylos išnagrinėjimas neteisėtos sudėties teismo yra esminis proceso teisės normų pažeidimas, reiškiantis, kad tinkamo proceso atitinkamos instancijos teisme (teisme, kuris išnagrinėjo bylą būdamas neteisėtos sudėties) nebuvo. Toks pažeidimas gali būti pašalintas tik pakartojus atitinkamos instancijos teismo procesą teisėta teismo sudėtimi (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-105-969/2015](#); 2016 m. birželio 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-333-378/2016](#), 22 punktas; 2020 m. rugsėjo 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-228-823/2020](#), 20 punktas ir kt.).
17. [CPK 366 straipsnio](#), reglamentuojančio proceso atnaujinimo pagrindus, 1 dalies 8 punkte nustatyta, kad procesas gali būti atnaujinamas, jeigu byla išnagrinėjo neteisėtos sudėties teismas. Šio straipsnio 1 dalies 8 punkte nurodytu atveju procesas neatnaujinamas, jeigu šiais pagrindais prašymą padavęs asmuo galėjo remtis apeliaciniame ar kasaciniame teisme ([CPK 366 straipsnio](#) 2 dalis).
18. Sąvoka „teisėtos sudėties teismas“ reiškia, kad nagrinėjant civilinę bylą nebūtų pažeisti teismo sudėčiai keliami reikalavimai, užtikrintas teisėjų ir teismų nepriklausomumo ir nešališkumo principų įgyvendinimas, o civilinė byla būtų išnagrinėta teisėjo (teisėjų kolegijos), turinčio (-ios) įstatymo nustatyta tvarka suteiktus įgaliojimus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-209-916/2021](#), 30 punktas).
19. Teisė į nešališką teismą yra viena žmogaus teisių, ginamų tiek tarptautiniu, tiek nacionaliniu lygmeniu (Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnio 1 dalis, Konstitucijos 31 straipsnio 2 dalis, taip pat [CPK 21 straipsnis](#)).
20. Konstitucinis Teismas 2001 m. vasario 12 d. nutarime, priimtame byloje Nr. 15/99-34/99-42/2000, konstatavo, kad asmens konstitucinė teisė, jog jo byla išnagrinėtų nešališkas teismas, reiškia tai, kad asmens bylos negali nagrinėti teisėjas, dėl kurio nešališkumo gali kilti abejonių: teisėjas, nagrinėjantis bylą, turi būti neutralus; teismo nešališkumas, kaip ir teismo nepriklausomumas, yra esminė žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo garantija bei teisingo bylos išnagrinėjimo, pasitikėjimo teismu sąlyga. Teisėjo ir teismų nešališkumas užtikrinamas nustatant draudimus ir apribojimus teisėjams nagrinėti bylas, jeigu yra aplinkybių, keliančių abejonių dėl teisėjo nešališkumo.
21. Nešališkumas paprastai reiškia išankstinio nusistatymo ar šališkumo nebuvimą ir jo egzistavimą ar nebuvimą galima patikrinti įvairiais būdais. Remiantis Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – ir EŽTT) praktika, nešališkumas Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies kontekste gali būti nagrinėjamas dviem aspektais – subjektyviuoju ir objektyviuoju (žr., pvz., EŽTT Didžiosios kolegijos 2015 m. balandžio 23 d. sprendimą byloje *Morice prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 29369/10).
22. Taikant subjektyvųjį testą, nešališkumas patikrinamas, atsižvelgiant į konkretaus teisėjo asmeninius įsitikinimus ir elgesį, t. y. ar teisėjas konkrečiu atveju turėjo išankstinį nusistatymą, ar buvo tendencingas. Asmeninis teisėjo nešališkumas yra preziumuojamas tol, kol nėra įrodymų, leidžiančių daryti priešingą išvadą (EŽTT Didžiosios kolegijos 2015 m. balandžio 23 d. sprendimas byloje *Morice prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 29369/10, p. 74). Kalbant apie tai, kokių įrodymų reikia, EŽTT savo praktikoje siekė išsiaiškinti, ar teisėjas dėl asmeninių priežasčių demonstravo priešišumą ar blogą valią (EŽTT 1984 m. spalio 26 d. sprendimas byloje *De Cubber prieš Belgiją*).
23. Taikant objektyvųjį testą, siekiama nustatyti, ar pats teismas ir, be kita ko, jo sudėtis suteikė pakankamai garantijų, kad būtų išvengta bet kokių pagrįstų abejonių dėl jo nešališkumo (EŽTT 1993 m. vasario 24 d. sprendimas byloje *Fey prieš Austriją*, peticijos Nr. 14396/88; *Wettstein prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 33958/96; 2008 m. sausio 15 d. Didžiosios kolegijos sprendimas byloje *Micallef prieš Maltą*, peticijos Nr. 17056/06). Kalbant apie objektyvųjį testą, reikia nustatyti, ar, be teisėjo elgesio, yra faktų, galinčių sukelti abejonių teisėjo nešališkumu. Nors suinteresuoto asmens nuogastavimai yra svarbūs, tačiau nėra lemiami, sprendžiant dėl teisėjo nešališkumo. Lemiamą reikšmę šiuo atžvilgiu turi tai, ar suinteresuoto asmens nuogastavimai gali būti laikomi objektyviai pateisinamais (žr., pvz., EŽTT 2000 m. gruodžio 21 d. sprendimą byloje *Wettstein prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 33958/96; 1996 m. balandžio 7 d. sprendimą byloje *Ferrantelli ir Santangelo prieš Italiją*). Objektyvusis testas dažniausiai susijęs su hierarchiniais ar kitokiais ryšiais tarp teisėjo ir kitų proceso dalyvių, kurie objektyviai pagrindžia abejones teismo nešališkumu ir kurių egzistavimas lemia nukrypimą nuo Konvencijoje įtvirtinto standarto, nustatomo taikant objektyvųjį testą (žr., pvz., EŽTT 2004 m. spalio 26 d. sprendimą byloje *Miller ir kiti prieš Jungtinę Karalystę*, peticijų Nr. 45825/99, 45826/99 ir 45827/99; cituotą sprendimą byloje *Wettstein prieš Šveicariją*). Todėl kiekvienu konkrečiu atveju turi būti nuspręsta, ar nagrinėjami ryšiai yra tokio pobūdžio ir laipsnio, kad įrodytų teismo nešališkumo stoką (žr. EŽTT 1996 m. birželio 10 d. sprendimą byloje *Pullar prieš Jungtinę Karalystę*, peticijos Nr. 22399/93). Objektyvusis nešališkumo reikalavimas yra svarbi papildoma garantija asmeniui (nes gali būti pakankamai sudėtinga pateikti įrodymus, galinčius paneigti teisėjo nešališkumo prezumpciją subjektyviuoju aspektu) (žr., pvz., EŽTT Didžiosios kolegijos 2009 m. spalio 15 d. sprendimą byloje *Micallef prieš Maltą*, peticijos Nr. 17056/06).
24. EŽTT praktikoje pripažįstama, kad sprendžiant teisės į nešališką teismą pažeidimo klausimą, svarbu netgi tai, kaip susidariusi situacija ir esančios aplinkybės atrodo objektyviai stebėtojiui (žr. EŽTT 2000 m. birželio 22 d. sprendimą *Coeme ir kiti prieš Belgiją*, peticijos Nr. 32492/96; 2005 m. rugsėjo 6 d. sprendimą byloje *Salov prieš Ukrainą*, peticijos Nr. 65518/01). Nuo to priklauso pasitikėjimas, kurį demokratinėje visuomenėje teismas turi įkvėpti žmonėms ir visų pirma bylos šalims. Taigi bet kuris teisėjas, dėl kurio nešališkumo stokos esama teisėtos (pagrastos) priežasties nuogastauti, privalo nusišalinti (žr. 1998 m. spalio 28 d. sprendimą byloje *Castillo Algar prieš Ispaniją*, peticijos Nr. 28194/95).
25. Siekiant užtikrinti realų teisės į nešališką ir objektyvų teismą įgyvendinimą, [CPK](#) normose įtvirtintas nušalinimo institutas. [CPK](#) 68 straipsnyje nustatyta teisėjo pareiga, esant [CPK](#) 65–67 straipsniuose nurodytoms aplinkybėms, nusišalinti, taip pat byloje dalyvaujančio asmens teisė reikšti tokią atvejais teisėjui nušalinimą.
26. Nagrinėjamoje byloje ieškovas prašymo dėl proceso atnaujinimo teisiniu pagrindu nurodė [CPK 366 straipsnio](#) 1 dalies 8 punktą ir teigė, kad byla apeliacine tvarka Kauno apygardos teisme išnagrinėjo ir 2020 m. balandžio 9 d. sprendimą priėmė neteisėtos sudėties teismas, nes bylos nagrinėjimo metu egzistavo objektyvios aplinkybės, keliančios abejonę minėta civilinę bylą išnagrinėjusios teisėjų kolegijos teisėjų nešališkumu, o teisėjai nenusišalino nuo bylos nagrinėjimo. Ieškovas nurodė šias aplinkybes, kurios, jo vertinimu, taikant objektyvųjį nešališkumo testą, sudaro pagrindą abejoti visos teisėjų kolegijos teisėjų nešališkumu:
 - 26.1. teisėjų kolegijos pirmininko ir pranešėjo R. B. situoktinė yra advokatė A. B., kuri bylos nagrinėjimo metu buvo ir tebėra R. G. ir S. Ž. advokatų kontoros advokatė, o šioje kontoroje savo veiklą vykdo atsakovams ir tretiesiems asmenims atsakovų pusėje bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme metu atstovavusios advokatės R. G., B. P. ir advokato padėjėja M. K. (teisėjo situoktinė dirba toje pačioje advokatų kontoroje su atsakovams bei tretiesiems asmenims atsakovų pusėje atstovavusiais advokatais ir advokato padėjėja);
 - 26.2. advokatė A. B. iki 2013 m. gruodžio 31 d. dirbo Kauno apygardos teisme, čia paskutiniu metu ėjo teisėjo padėjėjo pareigas, tuo pačiu metu tame teisme dirbo kolegijos teisėjai D. B., R. B. ir A. Ž.
27. Byloje nustatyta neginčijama aplinkybė dėl šią civilinę bylą apeliacine tvarka išnagrinėjusios teisėjų kolegijos pirmininko ir pranešėjo santuokinių ryšių su advokata, kuri savo veiklą vykdo toje pačioje advokatų kontoroje, kaip ir atsakovams bei tretiesiems asmenims šioje civilinėje byloje atstovavę advokatai ir advokato padėjėja. Prašymą dėl proceso atnaujinimo išnagrinėjęs apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad vien ši aplinkybė savaime nesudaro pagrindo daryti išvadą, jog civilinę bylą apeliacinės instancijos teisme išnagrinėjo neteisėtos sudėties teismas,

- kadangi, vadovaujantis [CPK 268 straipsnio](#) 2 dalimi, teismo sprendimas priimamas teisėjų kolegijos teisėjų balsų dauguma, o su daugumos nuomone nesutinkančio kolegijos teisėjo atskirosios nuomonės nebuvimas leidžia daryti išvadą, kad civilinę bylą apeliacinės instancijos teisme išnagrinėjusi teisėjų kolegija teismo sprendimą priėmė vienbalsiai. Tai, teismo vertinimu, sudaro pagrindą daryti išvadą, kad teisėjų kolegijos pirmininko ir pranešėjo balsas apeliacinės instancijos teisme priimančiam procesiniam sprendimui dėl ginčo esmės nebuvo lemiamas. Kasacinio teismo teisėjų kolegija nusprendžia, jog nagrinėjamo atveju nėra pagrindo suikyti su tokiu prašymu atnaujinti procesą išnagrinėjusio teismo vertinimu.
28. Viena iš konstitucinės asmens teisės kreiptis į teismą (Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalis) įgyvendinimą užtikrinančių garantijų yra reikalavimas, kad byla išnagrinėtų teisėtos sudėties teismas. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad šio reikalavimo turinį sudaro įstatyme išakmiai išvardyti atvejai, kai teisėjų neleidžiama pakartotinai dalyvauti nagrinėjant bylas ([CPK 71 straipsnis](#)) arba egzistuoja pagrindas nušalinti (nusišalinti) nuo bylos nagrinėjimo ([CPK 64–66 straipsniai](#)), taip pat nuostata, kad byla nagrinėjantis asmuo turėtų tam išaliojimus, t. y. kad jam būtų įstatymo nustatyta tvarka suteikti atitinkami teisėjo išaliojimai ir kad tie išaliojimai nebūtų pasibaigę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-122/2010](#)). Todėl tais atvejais, kai civilinė byla teisme išnagrinėja ir procesinį sprendimą priima teisėjų kolegija, nustatytas proceso teisės normos pažeidimas, jog, esant [CPK 66](#) straipsnyje įtvirtintam nušalinimo pagrindui, vienas iš kolegijos narių neįvykdė pareigos nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo ([CPK 68 straipsnio](#) 1 dalis), sudaro pagrindą konstatuoti, kad byla buvo išnagrinėta neteisėtos sudėties teismo. Civilinė byla išnagrinėjusio ir procesinį sprendimą priėmusio teismo sudėties neteisėtumas lemia absoliutų teismo procesinio sprendimo negaliojimo pagrindą ([CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktą), o esant įstatyme įtvirtintoms sąlygoms – ir proceso atnaujinimo pagrindą ([CPK 366 straipsnio](#) 1 dalies 8 punktą), nepriklausomai nuo to, kokią įtaką toks pažeidimas turėjo (galėjo turėti) teisėjų kolegiją sudarančių teisėjų balsų pasiskirstymui ir bylos išnagrinėjimo rezultatui.
29. Pažymėtina, kad EŽTT savo praktikoje Konvencijos 6 straipsnio kontekste yra vertinęs situaciją, kai pareiškėja įrodinėjo, kad jai nebuvo užtikrintas sąžiningas teismo procesas nepriklausomame ir nešališkame teisme, nes jos byla nagrinėjo teisėjas D. P., kurio sūnus N. P. dirbo teisininko padėjėju advokatų V. L. ir Ž. V. kontoroje. Advokatai V. L. ir Ž. V. toje pačioje byloje atstovavo kitai šaliai. Pats teisėjo sūnus N. P. nedalyvavo šiame teismo procese. Teismas nurodė, kad suprantą, jog automatiniams visų teisėjų, turinčių kraujo ryšį su advokatų kontoru darbuotojais, atstovaujančiais šalims atitinkamame procese, nušalinimas nacionaliniu lygiu yra ne visuomet reikalaujamas. EŽTT nagrinėjamoje byloje šalies nuogastavimas dėl teisėjo D. P., kuris buvo Splito apygardos teismo (Kroatija), pareiškėjos byloje veikusio kaip apeliacinės instancijos teismo, trijų teisėjų kolegijos pirmininkas, nešališkumo trūkumo buvo pagrįstas faktu, kad teisėjo D. P. sūnus N. P. proceso metu buvo teisininko padėjėjas advokatų kontoroje, byloje atstovaujančioje kitai šaliai. Teismas laikė šiuos faktus dėl asmeninių ryšių reikšmingais sprendimas dėl to, ar pareiškėjos nuogastavimai pagrįsti. Teismas pripažino, kad N. P. asmeniškai neatstovavo pareiškėjos oponentui jokiu ginčijamo teismo proceso stadijoje. Nepaisant to, jo darbas advokato kontoroje, kuri atstovavo pareiškėjos oponentui, sutapo su tuo procesu. EŽTT konstatavo, kad faktas, jog toks artimas teisėjo, nagrinėjančio bylą apeliacine tvarka, giminaitis, kaip sūnus, turėjo tokius glaudžius darbo ryšius su teisininkais, atstovaujančiais pareiškėjos oponentui toje byloje, ir jis buvo jiems pavaldus, susilpnino Splito apygardos teismo nešališkumą ir atvėrė kelią abejonėms dėl jo. EŽTT pažymėjo, kad nors nagrinėjamo atveju aukštesnieji teismai turėjo galimybę panaikinti nutartį tuo pagrindu, kad atrodė, jog apeliacinio teismo teisėjų kolegijos pirmininkas nebuvo nešališkas, jie to nepadarė ir palaikė ginčijamą sprendimą. Todėl jie neištaisė ginčijamo trūkumo. EŽTT nusprendė, kad šie argumentai yra pakankami daryti išvadą, jog teismo sudėtis nebuvo tokia, kuri garantuotų jo nešališkumą, ir ji neatitinka Konvencijos standartų pagal objektyvųjį testą, bei konstatavo Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies pažeidimą (žr. EŽTT 2017 m. gegužės 27 d. sprendimą byloje *Ramljak prieš Kroatiją*, peticijos Nr. 5856/13).
30. Asmeninių ryšių svarbą sprendžiant, ar pareiškėjo dvejonės dėl teisėjo nešališkumo stokos buvo objektyviai pagrįstos konstitucinės asmens teisės į nepriklausomą ir nešališką teismą įgyvendinimo užtikrinimo kontekste, vertino ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2019 m. liepos 4 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-234-421/2019](#). Šioje nutartyje kasacinis teismas pripažino, kad ta aplinkybė, jog byla apeliacine tvarka išnagrinėjusios teisėjų kolegijos teisėjos sutuoktinis buvo vienas iš advokatų profesinės bendrijos steigėjų, partneris bei praktikuojantis advokatas, kurioje dirbantys kiti du advokatai toje byloje atstovavo atsakovui ir trečiajam asmeniui, sudarė pagrindą pripažinti, kad byla apeliacinės instancijos teisme buvo išnagrinėta neteisėtos sudėties teismo.
31. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija nesutinka su skundžiamoje nutartyje išnagrinėjus prašymą dėl proceso atnaujinimo apeliacinės instancijos teismo pateiktu teismo sudėties teisėtumo vertinimu. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad skundžiamoje nutartyje apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nekonstatavo teismo nešališkumo principo pažeidimo kaip pagrindo pripažinti teismo sudėtį esant neteisėtą. Teisėjų kolegija, įvertinusi aptartą byloje susiklosčiusią situaciją, nusprendžia, kad teisėjų kolegijos pirmininko ir pranešėjo teisėjo R. B. santuokiniai ryšiai su advokate, kuri savo veiklą vykdo advokatų kontoroje kartu su atsakovams bei tretiesiems asmenims atsakovu pusėje šioje byloje atstovavusiais advokatais ir advokato padėjėja, galėjo ieškovui, kuriam priimtas nepalankus apeliacinės instancijos teismo sprendimas, objektyviau aspektu sukelti pagrįstą abejonę, kad teismo sudėtis nebuvo tokia, kuri garantuotų teismo nešališkumą ir atitiktų Konvencijoje įtvirtintą standartą, taikant objektyvųjį testą. Tokios abejonės privalėjo būti pašalintos kolegijos pirmininkui ir pranešėjui nusišalinant nuo bylos nagrinėjimo [CPK 66 straipsnio](#) pagrindu ([CPK 68 straipsnio](#) 1 dalis) ir taip užtikrinant proceso dalyvių teisę į nešališką teismą. Dėl to konstatuotina, kad, nagrinėjamoje byloje nepritaikius teisėjo nušalinimo ar nusišalinimo instituto, tokia susiklosčiusi situacija objektyviai sukelia abejonę dėl teisėjo (teismo) nešališkumo ir pažeidžia ieškovo teisę į nešališką teismą (Konstitucijos 31 straipsnio 2 dalis, 109 straipsnis, Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis, [CPK 21](#) straipsnis).
32. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad ieškovo abejonės dėl kitų dviejų teisėjų kolegijos teisėjų nešališkumo, grindžiamos tuo, kad advokatė A. B. yra dirbusi Kauno apygardos teisme teisėjo padėjėja, kai tuo pačiu metu tame teisme teisėjo pareigas ėjo teisėjai D. B. ir A. Ž., neatitinka minėto objektyviojo testo kriterijų. Byloje nustatyta, kad A. B. Kauno apygardos teisme dirbo iki 2013 m. gruodžio 31 d. Tuo tarpu civilinę bylą apeliacinės instancijos teisme išnagrinėjusi teisėjų kolegija buvo sudaryta Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininko 2020 m. vasario 10 d. nutartimi, o pats sprendimas dėl ginčo esmės priimtas 2020 m. balandžio 9 d. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad A. B. su Kauno apygardos teismo teisėjais galimai siejė subordinaciniai ryšiai bylos nagrinėjimo metu buvo seniai nutrūkę, o byloje nebuvo pateikta jokių tarp jų susiformavusių ir besitęsiančių kitokio pobūdžio ryšių patvirtinančių įrodymų, taip pat į tai, kad šios civilinės bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme metu pati advokatė A. B. neatstovavo jokiems proceso dalyviams, padaro išvadą, kad nagrinėjamoje byloje ieškovas nepateikė savo nuogastavimų kitų dviejų kolegijos teisėjų šališkumu objektyviai pagrindžiančių įrodymų, realių faktų, keliančių abejonę dėl šių teisėjų šališkumo.
- Dėl bylos procesinės baigties*
33. Nustačius teisės į nešališką teismą pažeidimą, yra pagrindas konstatuoti, kad byla dėl ginčo esmės apeliacine tvarka buvo išnagrinėta neteisėtos sudėties teismo. Tai sudaro pagrindą pripažinti, kad nagrinėjamo atveju egzistuoja [CPK 366 straipsnio](#) 1 dalies 8 punkte įtvirtintas proceso atnaujinimo pagrindas. Todėl teisėjų kolegija, atsižvelgdama į šioje byloje nustatytą ieškovo sužinojimo apie proceso atnaujinimo pagrindą sudarančią aplinkybę – momentą (2021 m. kovo 16 d.), į tai, kad prašymas paduotas nepraleidus termino, nustatytą [CPK 368 straipsnio](#) 1 dalyje, ir ieškovas neturėjo (negalėjo) anksčiau sužinoti apie proceso atnaujinimo pagrindą sudarančią aplinkybę ir ja remtis paduodamas kasacinį skundą, padaro išvadą, kad tai sudaro pagrindą panaikinti skundžiamą Kauno apygardos teismo 2021 m. birželio 2 d. nutartį dėl proceso teisės normų taikymo klaidų ir priimti naują sprendimą: atnaujinti procesą Kauno apygardos teismo civilinėje byloje [Nr. e2A-513-260/2020](#) ir perduoti bylą nagrinėti apeliacinės instancijos teismui ([CPK 359](#) straipsnio 1 dalies 4 punktą, 370 straipsnio 3 dalis).
34. Nustačius, kad byla apeliacinės instancijos teisme išnagrinėta neteisėtos sudėties teismo, ir atnaujinusi bylos nagrinėjimą, teisėjų kolegija nusprendžia nepasisakyti dėl kitų kasacinio skundo argumentų.

Del bylinėjimosi išlaidų

35. Kasaciniam teismui nusprendus, kad procesas byloje atnaujintinas ir byla perduotina nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas paliktinas spręsti šiam teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 4 punktu, 362 straipsniais, 370 straipsnio 3 dalimi,

n u t a r i a :

Kauno apygardos teismo 2021 m. birželio 2 d. nutartį panaikinti.
Atnaujinti procesą Kauno apygardos teismo civilinėje byloje [Nr. e2A-513-260/2020](#) ir perduoti bylą nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Danguolė Bublienė

Algirdas Taminskas

Dalia Vasarienė